

Lavalt ellu kanduv armastus

Estonia teatris esietendub homme ballett «Romeo ja Julia» Sergei Prokofjevi muusikale Mai Murdmaa lavastuses.

ANNIKA KOPPEL

Rahvusoooperi peaballettmeister Mai Murdmaa, Verona noorte armastajate igihaljas lugu on taas lavale toodud. Millele oma tõlgenduses olete seekord rõhu pannud?

Olen püüdnud rõhu panna armastusele kui täiuslikule nähtusele, mis aga siiski paratamatult on hukule määratud — nii nagu ka Romeo ja Julia lugu lõpeb. Aga inimese pääsemine peitub armastuses. Sageli käsitletakse Shakespeare'i näidendit eelkõige kui vaenu lugu, ent arvan, et vaen asub lihtsalt ajaloolises paigas, kuhu tegevustik on asetatud. Tegelikult on see ikkagi vaid igihaljas igatsus täiuse järele, mida esile tuua ma põhiliselt tahtsingi.

Me kõik oleme armastusest lummatud ja püüdlime ta poole ka siis, kui see meid põletab. Arvan, et siin on sügaval peidus iga kunstniku ideaalitaaju, mida realiteet hävitab. Seda sarkasmi kannab endas Mercutio, keda tahtsin Romeole vastandada. Kahe sõbra vastasseis tuleneb armastusest — üks ei usu sellesse ja teine usub.

Estonia teatris, nüüd rahvusoooperis, on ballett «Romeo ja Julia» üldse lavallavale kuuendat korda. Teie lavastate «Romeot ja Juliati» kolmandat korda — esimene oli 1971. ja teine 1977. aastal. Kui võrdlete oma kolme lavastust, siis milles on erinevus?

Esimese tegin, kui olin väga noor; mäletan, et tegin seda piisavalt kergemeelselt. Kuid lõpptulemust nähes mõistsin, et see oli butafoorne ja pindmine; jäin alla nii Shakespeare'ile kui Prokofjevile. Puudu jäi elutunnetusest. Seejärel tegin teise variandi, mis oli na-

Mai Murdmaa: Tiit Helimetsa ja Molly Smoleni suurt inimlikku tunnet ei korva ükski professionaalsus.

ANDER ILP

tuke parem. Nüüd olen kolmandal katsel.

Mõned koreograafilised tsiitaadid ja õnnestunud episoodid eelmisest lavastusest võtsin kaasa, aga puht kontseptuaalselt on etendus siiski uus. Usun, et see on ka mu eelnenud «Romeo ja Julia» lavastusest kõige parem. Mu päris algne idee oli küll pisut teistsugune, modernsema suuna poole, aga surusin selle siiski traditsioonilisesse vormi. Arvan, et lõppkokkuvõttes tuli see asjale kasuks.

Prokofjev kirjutas «Romeo ja Julia» muusika jõulisel Stalini ajal ja minu meelet on heliteoses peituv monumentaalsus vastuolus Shakespeare'iga. Püüdsin lõigetega partituuris monumentaalsust maha võtta, olustikku vähendada, et põhi-teema — meeletu igatsus armastuse järele — suurema kõlajõu leiaks.

Juliati tantsib Molly Smolen Ameerikast. Kuidas tema siia sattus?

Lihtsalt olin kevadel Ameerikas ja rääkisin seal, et teen «Romeot ja Juliati» ja et mul on Romeo — noor Tiit Helimets — olemas, aga ei ole nii noort Juliati nagu vaja. Sõbrad ütlesid, et siin on üks Molly Smolen, kes ilmselt väga tahab Juliati teha. Ausalt öeldes ei õnnestunud meil enne tema Eestisse tulekut silmast silma kohtuda, aga ta osutus tõesti väga sobivaks Juliaks.

Lavastusel on ka teine koosseis, milles Juliati tantsib Tatjana Voronina ja Romeot Juri Jekimov. Milles kaks koosseisu põhiliselt erinevad?

Jekimov teeb Romeot äärmiselt professionaalselt ja usutavalt, ja ma ei saa öelda, et üks paar oleks teisest kuidagi

parem või halvem. Erinevad — seda küll...

Tiit Helimets ja Molly Smolen on väga noored ja mul kui lavastajal vedas, et nad tunnevad teineteist nii hästi ning on samal emotsionaalsel tasandil. Suur inimlik tunne on see, mida ei korva ükski professionaalsus.

Teie tantsijaks peetakse primadonna Kaie Kõrbi, tema selles lavastuses kaasa ei tee...

Kaie ei olnud partnerit. Julia osa tundekraad polnud tal ka ehk kõige sobivam — tal on need tunded tavaliselt draamatilisemad. Aga kui oleks olnud partner, siis küll. Tiit Helimets ja Kaie Kõrb on vanuse poolest liialt erinevad. Aga külalisega teha niisugust suurt lavastust on peaaegu võimatu. Sellepärast see jäi.

Kas Molly Smolen jääb siia

ellu kanduv armastuslugu

Mai Murdmaa: Tiit Helimetsa ja Molly Smoleni suurt inimlikku tunnet ei korva ükski professionaalsus.

ANDER ILP

tuke parem. Nüüd olen kolmandal katsel.

Mõned koreograafilised tsiitaadid ja õnnestunud episoodid eelmisest lavastusest võtsin kaasa, aga puht kontseptuaalselt on etendus siiski uus. Usun, et see on ka mu eelnenud «Romeo ja Julia» lavastustest kõige parem. Mu päris algne idee oli küll pisut teistsugune, modernsema suuna poole, aga surusin selle siiski traditsioonilisemasse vormi. Arvan, et lõppkokkuvõttes tuli see asjale kasuks.

Prokofjev kirjutas «Romeo ja Julia» muusika jõulisel Stalini ajal ja minu meelest on heliteoses peituv monumentaalsus vastuolus Shakespeare'iga. Püüdsin lõigetega partituuris monumentaalsust maha võtta, olustikku vähendada, et põhi-teema – meeletu igatsus armastuse järele – suurema kõlajõu leiaks.

Juliat tantsib Molly Smolen Ameerikast. Kuidas tema siia sattus?

Lihtsalt olin kevadel Ameerikas ja rääkis seal, et teen «Romeot ja Juliati» ja et mul on Romeo – noor Tiit Helimets – olemas, aga ei ole nii noort Juliati nagu vaja. Sõbrad ütlesid, et siin on üks Molly Smolen, kes ilmselt väga tahab Juliati teha. Ausalt öeldes ei õnnestunud mul enne tema Eestisse tulekut silmast silma kohtuda, aga ta osutus tõesti väga sobivaks Juliaks.

Lavastusel on ka teine koosseis, milles Juliati tantsib Tatjana Voronina ja Romeot Juri Jekimov. Milles kaks koosseisu põhiliselt erinevad?

Jekimov teeb Romeot äärmiselt professionaalselt ja usutavalt, ja ma ei saa öelda, et üks paar oleks teisest kuidagi

parem või halvem. Erinevad – seda küll...

Tiit Helimets ja Molly Smolen on väga noored ja mul kui lavastajal vedas, et nad tunnevad teineteist nii hästi ning on samal emotsionaalsel tasandil. Suur inimlik tunne on see, mida ei korva ükski professionaalsus.

Teie tantsijaks peetakse primadonna Kaie Kõrbi, tema selles lavastuses kaasa ei tee...

Kaiel ei olnud partnerit. Julia osa tundekraad polnud talle ka ehk kõige sobivam – tal on need tunded tavaliselt dramaatilisemad. Aga kui oleks olnud partner, siis küll. Tiit Helimets ja Kaie Kõrb on vanuse poolest liialt erinevad. Aga külalisega teha niisugust suurt lavastust on peaaegu võimatu. Sellepärast see jäi.

Kas Molly Smolen jääb siia

nii kauaks, kui «Romeo ja Julia» on mängukavas?

Arvatavasti, sest noortel osatäitjatel oli õnn «Romeos ja Julias» ka isiklikku elu ühendada.

Saatulik armastuse lugu, mis lavalt ka ellu üle kandub?

Jah, sellel etendusel on see õnn.

Mis oli teile kui koreograafile selle lavastuse juures kõige raskem?

Kõige raskem on minu meelest ühe stseeni sisseviimine teise. See on kirjutatud võrdlemisi divertismentlikult ja pole sugugi kerge saavutada, et üks stseen haakuks dünaamiliselt teisesse ja tegevus toimuks nõ *non-stop*. Eialgu me veel ei olegi vajalikku dünaamikat saavutanud, aga loodan, et saame selle kätte.

Shakespeare'il on ka palju erinevaid tüüpe ja ma püüdsin iga karakteri välja joonistada, liigutuste kaudu elavaks teha. See oli piisavalt raske, mulle olid muidugi suureks abiks meie repetiitorid.

Kas «Romeo ja Julia» on lavastus, mille juurde olete kõige rohkem tagasi tulnud?

Tegelikult olen lavastanud «Daphnise ja Cloed» mujal maailmas kaheksa korda, «Kadunud poega» olen teinud kümme korda. Oma paremaid lavastusi olen maailmas korranud, aga «Romeo ja Julia» tegin seekord täiesti ümber.

Algselt kirjutas Prokofjev balletile õnneliku lõpu põhjendusega, et «Shakespeare'i näidendi traagiline finaali balletile ei sobi». Selles versioonis saabus Romeo pisut varem ja leidis Julia elavana. Kas teil ei tekkinud küsatust õnneliku lõpu järele?

Noh, see oli küll eht nõukogulik. Õnneliku lõpu traagöödiatel kahjuks ei ole. Ja ma arvan, et nii õnneliku lõppu pole ka elus.